1939 ий
24
ФЕВРАЛЬ
№ 18 (517)
Акше 5 ыр.

9-ше ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушнызал

Ӱрвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден горком орган

ВИЯН ЛИЙЖЕ ЙОШКАР АРМИЙ ДЕН ВОЕННО-МОРСКОЙ ФЛОТ!

Социализм элын героический армийже

23 февральыште пӱтынь Советский калык Пашазе-Кресаньык Йошкар Армий ден Военно-Морской Флотын XXI идалыкшым отмечатла. Йошкар Армий кече мемнан мобилизационный ямдылык улмынам ончымо боевой кече да Советский калыкын куаныме кечыже.

Тений Йошкар Армий ден Военно-Морской Флотын XXI ий темме кечыштыже кажне боец, командир, комиссар да политработник-шамыч, Советский государствын вооруженный силыжын радыштыже почетный службым шуктышо кажне еҥ военный присягым приниматлат. Советский воин-шамыч моткоч келге йӧратымаш дене шкенан родиналан умбакыжат мучкак преданный лияш великий клятвым пуат. Тыге Йошкар Армийын военный присягым приниматлыше кажне воинже честный, лӱддымӧ, дисциплинированный, бдительный боец лияш, военный да государственный тайным строго аралаш, военный устав ден командир-шамычын приказыштым беспрекословно шукташ шкеныжт родина ончылан товатлат.

Йошкар Армий—калыкын эргыже. Великий Октябрьский революцийын первый кечылаштыжак Советский калык большевистский партийын да пролетарский революцийын гениальный вождьшо - шамыч Ленин ден Сталинын вуйлатымышт дене Советский государствын вооруженный вийжым, тӱняште але первой Пашазе - Кресаньык Йошкар Армийым организоватлен.

Йошкар Армий ден Военно-Морской Флот эн куатан, технически чот вооружитлалтше, калыкын йӧратыме армийже. Пашазе-Кресаньык Йошкар Армий капиталистический элласе армий-шамыч деч йӧршеш весе. Калыкын вождьшо Сталин йолташ мемнан Йошкар Армий нерген тыге ойлен:

„Мемнан Йошкар Армийын первый да тӱҥ особенностьшо тыште: тудо освободитлалтше пашазе-кресаньык-шамычын армийже, тудо Октябрьский революцийын армийже, пролетариат диктатурын армийже...

Мемнан Йошкар Армийын кокымшо особенностьшо тыште: тудо мемнан армий, мемнан элысе калык-шамыч коклаcе братство армий, мемнан элысе пызырналт илыше калык-шамычым утарыше армий, мемнан элысе калык-шамычын эрыкыштым да независимостьыштым аралыше армий...

Пытартышлан, Йошкар Армийын кумшо особенностьшо. Тудо пӱтынь Йошкар Армийыш проникатлыше интернационализм духышто, интернационализм чувствышто улеш".

Большевистский партийын да Сталин йолташын вуйлатымыже дене XXI ий коклаште Йошкар Армий ден Йошкар Флот моткоч чот кушкыныт да виянгыныт. Калыкын тушманже ден изменникше - шамыч троцкистско - бухаринский да буржуазно-националистический предатель-шамыч армий ден флотын куатшым лушкыдемдаш тӧченыт. Но Ленин—Сталин партийын вуйлатымыже дене Советский калык куатле кидше дене нуным лаштыртен.

Йошкар Армийын радыштыже герой-шамыч кечын кушкыт. XX идалыклан Советский Союз герой 55 ыле, XXI идалыклан адакат 25 отважный еҥ-шамычлан герой лӱмым пумо. Тылеч посна тӱжем дене орденоносец улыт. Хасан ер дене японский самурай ваштареш мужественно да героически кучедалше, уло тӱнялан Йошкар Армийын эн виян, эн куатан армий улмыжым ончыктышо 4 тӱжем утла командир ден боец - шамычым Союзын орденже дене, 2500 еҥ наре „За отвагу" да „За боевые заслуги" медаль дене наградитлыме.

XXI ий годсек калыкын йӧратыме армийже да флотшо шкенжын куатшым пеҥгыдемден да кушкын толеш. XXI ий годсек большевистский партий ден уло тӱнямбалсе шемерын вождьшо Сталин йолташ мемнан пагалыме армийым воспитатлен заботливо куштеныт.

Фашистский хищник-шамыч чарныде войналан ямдылалтыт. Нуно эн первоэк тӱнямбалсе пролетариатын отечествыже ӱмбаке—Советский Союз ӱмбаке керылташ шонат. Сандене Сталин йолташын—„чумыр Советский калыкым эреак мобилизационный ямдылымаште кучаш кӱлеш, чтобы нимогай „случайностят" мемнам ямдылалт шудымашеш авырен ынже керт"—манын ойлымыжым нигунамат мондыман огыл.

СТАЛИН ден ВОРОШИЛОВ йолташ-шамыч

И. СТАЛИН

ЙОШКАР АРМИЙЫН КУМ ОСОБЕННОСТЬШО НЕРГЕН

Йошкар Армийлан лу ий темме лӱмеш Московский Советын торжественный пленумеш ойлымыжо

Йолташ-шамыч, мемнан партийын Центральный Комитетше лӱм дене мемнан Йошкар Армийын боецше-шамычым, мемнан Йошкар Флотын боецше-шамычым, мемнан Йошкар Авиацийын боецше-шамычым, пытартышлан, мемнан допризывник-шамычым, СССР-ысе вооруженный пашазе-шамычым саламлаш позволитлыза.

Партийлан пашазе ден кресаньык-шамычын ползымышт дене пеш кугу кредалмаште, пашазе ден кресаньык-шамычын эрыкыштым отстаиватлыше да отстаиватлен шуктышо, тӱняште первый Йошкар Армийым ышташ лийын, тидын дене партий гордитла.

Йошкар Армийлан мемнан элысе пашазе класс ден крестьянствын внутренний да внешний тушманвлак ваштареш пеш чот кучедалмаш нелэ корным честь дене эрташ лийын, тудлан пашазе классын тушманже-шамычлан лӱдашыт, чыла угнетенный ден порабощенный-шамычлан куанашышт пеш кугу боевой революционный вийын оформитлалташ лийын, тидын дене партий гордитла.

Йошкар Армий пашазе ден кресаньык - шамычым помещик ден капиталист-шамычын игошт деч утаыме кужу корным эртен, пытартышыжлан, шке шочмыжын лумышо ийыштыже шке юбилейжым пайремлаш шкаже правам сеҥен налын, тидын дене партий гордитла.

Йолташ-шамыч, мемнан Йошкар Армийын мошто вийже, вийжын источникше кушто? Мемнан Йошкар Армийым тӱняште иктаж кунам лийше чыла да тӱрлӧ армий-шамыч деч тӱҥ гычак ойырен шогышо особенность-шамыч мошто улыт? Мемнан Йошкар Армийын вийже ден куатшын источникшым составлятлыше особенность - шамыч мошто улыт?

Мемнан Йошкар Армийын первый да тӱҥ особенностьшо тыште: тудо утарыме пашазе ден кресаньык-шамычын армий, тудо Октябрьский революцийын армийже, пролетариат диктатурын армийже. Але марте лийше чыла армий-шамыч, нуно кеч могай составан улыт гынат, капиталын властьшым утвердитлыше армий лийын шогат. Нуно капитал господствын армийже лийыныт да кодыныт. Чыла элласе буржуа, армий политически нейтрально манмышт дене шойыштыт. Тиде чын огыл. Буржуазный эллаште армий политический права деч лишитлалтын, тудо политический арена деч корандалтын, тиде чын. Но тиде политический нейтрально улмыжым чылтат ок ончыкто. Наоборот, чыла вере да кеч куштат, чыла капиталистический эллаште армий политический кучедалмашке ушалтын да ушалтеш, тудо пашазе-шамычым пызырыше орудийлан служитла. Армий тушто пашазе-шамычым пызыра, тудо тушто господа-шамычын оплотшылан служитла, тиде чын огыл мо? Тыгай армий деч мемнан армийын ойыртышын, мемнан Йошкар Армийын тыгай особенностьшо уло: тудо пашазе ден кресаньык-шамычым властьым утверждатлыше орудий, пролетариат диктатурым утверждатлыше орудий, пашазе ден кресаньык - шамычым помещик ден капиталист - шамычын игошт деч освободитлыше орудий лийын шога. Мемнан армий шемер-шамычым утарыше армий.

Обратитленда мо вниманийым йолташ-шамыч, тошто жапыште, да кызытат капиталистический эллаште армий деч калык лӱдын да кызытат лӱдеш, калык ден армий коклаште армийым калык деч ойырышо преграда уло? Ну, а мемнан дене? Мемнан дене, наоборот, калык ден армий ик целыйым, ик ешым составитлат. Мемнан денысе семын, калык могырым армий дек тыгай йӧратымаш да заботливый отношений тӱняште нигуштат укe. Мемнан дене армийым йӧратат, тудым пагалат, тудын нерген заботитлат. Молан? Садлан, вет пашазе ден кресаньык-шамыч тӱняште первой шкеныштын собственный армийым ыштеныт, кудо господа-шамычлан огыл, а ожнысо кул-шамычлан, кызыт освободитлыме кресаньык-шамычлан служа.

(Мучашыже 2-шо стр.)

И. СТАЛИН

ЙОШКАР АРМИЙЫН КУМ ОСОБЕННОСТЬШО НЕРГЕН

Йошкар Армийлан лу ий темме лўмеш Московский Советын торжественный пленумеш ойлымыжо

МУЧАШ

Теве мемнан Йошкар Армийын вийжын источникше кушто.

А калыкын шке армийже дек йöратымаш мо лиеш? Тиде теве мо лиеш: тыгай армийын тылже пеш пеҥгыде лиеш, тыгай армий сеҥаш лийдыме улеш. Пеҥгыде тыл деч посна мо тугай армий? Нимат огыл. Пеҥгыде тыл деч посна, тыл могырым, шемер калык могырым поддержка ден сочувствий деч посна эн кугу армий, эн вооруженный армий-шамыч шаланеныт да пуракыш савырненыт. Пашазе ден кресаньык-шамыч могырым сочувствий ден поддержка улмо шотышто мемнан армий тўняште единственный улеш. Тыште тудын вийже, тыште тудын пеҥгыдылыкше.

Теве мо деҥе, эн ончычак, мемнан Йошкар Армий тўняште ожно лийше да кызыт улшо чыла моло армий-шамыч деч ойыртемалтеш.

Партийын пожеланийже, тудын задачыже тыште: Йошкар Армийын тиде особенностьшо, пашазе ден кресаньык-шамыч дене тудын лишыл улмыжо, тудын братский связьше мемнан Йошкар Армий пелен аралыме да пеҥгыдемдыме лийже.

Мемнан Йошкар Армийын кокымшо особенностьшо тыште: тудо, мемнан армий, мемнан элысе калык-шамыч кокласе братство армий, мемнан элысе угнетенный калык-шамычым освободитлыше армий, мемнан элысе калык-шамычын эрыкыштым да независимостьыштым аралыше армий. Тошто жапыште армий-шамыч обычно шовинизм духеш, захватничество духеш, вес калык-шамычым покоритлаш кўлешлык духеш воспитыватлалтыныт. Тидын денак теве мо умылтаралтеш, вет тошто типан армий-шамыч, капиталистический армий-шамыч тидын ден пырляк колониальный армий лийыныт. Тошто армий-шамычын тўҥ слабостьышт гыч иктыже тыште лийын. Мемнан армий колониальный армий-шамыч деч вожгычак ойырлалтеш. Тудын чыла существожо, тудын чыла стройжо мемнан элысе калык-шамыч коклаште келшен илыме кылдышым пеҥгыдемдымашеш, угнетенный калык-шамычым освободитлыме идееш, Советский Союз составыш пурышо социалистический республика-шамычын эрыкышт ден независимостьыштым аралыме идееш негызлалтеш.

Тыште мемнан Йошкар Армийын вийже ден куатшын к о к ы м ш о да тўҥ источникше. Тыште тидлан залог: мемнан Йошкар Армий критический минутышто мемнан необ'ятный элыште илыше чыла да кеч могай национальностьын миллионный массыштыже пеш кугу поддержкым муэш.

Партийын пожеланийже, тудын задачыже тыште: тиде особенность мемнан Йошкар Армий пелен тугак аралыме да пеҥгыдемдыме лийже.

Пытартышлан, Йошкар Армийын кумшо особенностьшо. Тудо пўтынь мемнан Йошкар Армийыш проникатлыше интернационализм духышто, интернационализм ч у в с т в ы ш т о улеш. Капиталистический эллаште армий-шамыч обычно моло калык-шамыч дек ненависть духеш, моло государство-шамыч дек ненависть духеш, моло элласе пашазе дек кресаньык-шамыч дек ненависть духеш воспитыватлалтыт. Молан тиде ышталтеш? Тиде государство-шамыч коклаште, держава-шамыч коклаште, эл-шамыч коклаште военный столкновений случайыште армийым послужный кўтышкö савырашлан ышталтеш. Тыште чыла капиталистический армий-шамычын слабостьыштын источникше. Мемнан армий чылт вес основеш ышталтын. Мемнан Йошкар Армийын вийже, йолташ-шамыч, тыште: тудо шке шочмыжын первый кечыже гычак интернационализм духеш, моло калык-шамыч дек пагалыме духеш, чыла элласе пашазе-шамычым йöратыме да пагалыме духеш, эл-шамыч коклаште мирым аралыме да ͅутвердитлыме духеш воспитыватлалтеш. Лач мемнан армий интернационализм духеш, чыла элласе пашазе-шамычын интересышт ик гай улмо духеш воспитатлалтмылан кöра, лач тидлан кöра тудо, мемнан армий, тўнямбал революцийын армийже, чыла эллася пашазе-шамычын армийже улеш. Тиде обстоятельство мемнан армийын вийже ден куатшын источникше лийын шога, тидын нерген чыла элласе б у р ж у а, м е м н а н эл ўмбак нападатлаш р е ш и т л а т гын кунам гынат пален налыт, вет тунам нуно интернационализм духеш воспитыватлыме мемнан Йошкар Армийын Шанхай гыч Нью-Йорк марте, Лондон гыч Калькутта марте, тўняя чыла ужашыштыжат пеш шуко друзьяже да союзникше-шамыч улмым н у н о ужыт.

Теве, йолташ-ш а м ы ч, мемнан армийын духышкыжо проникатлыше да тудын вийже ден куатшын источникшым ыштыше кумшо тўҥ особенность.

Партийын пожеланийже, тудын задачыже тыште: тиде особенность мемнан армий пелен тугак аралыме да пеҥгыдемдыме лийже.

Тиде кум особенность лан мемнан армий тидын дене обязан: вет куш каймыжым тудо шинча,—тидын дене, вет тудо вулно салтак-шамыч гыч огыл, а сознательный, куш каймым да мо верч кучедалмым умлышо еҥ-шамыч гыч улеш.

Но тудо, мо верч кучедалмым шинчыше армий, сеҥаш лийдыме, йолташ-шамыч.

Теве молан мемнан Йошкар Армийын тўняште эн сай армий лияш чыла основанийже уло.

Виян лийже мемнан Йошкар Армий!

Виян л и й ы ш т тудын боецше-шамыч!

Виян лийышт тудын руководительже-шамыч!

Виян лийже Йошкар Армийым шочыктышо, тудлан сеҥымашым пушо да тудым чап дене увенчатлыше пролетариатын диктатуржо! (Кужу жап чот сово кырымаш).

МЫЙ РВЕЗЕ КОМСОМОЛЕЦ

Кузе мый ом муро эн сылне у мурым,
Моткоч чот пеледше элнажым ончен.
Кузе мый ом мокто вождь Сталин ачамым
Миллионло шемерым сеҥымашыш конден.

Мый рвезе комсомолец, Сталин,—шўм эргыч
Шогем ямдылалтын—у шыжым вучем.
Каем вот толшаш ий родной эл границыш
Уло шўм-кыл куан ден винтовкым кучем.

Мый рвезе комсомолец, Сталин,—шўм эргыч
Эн сылне у мурым куан ден мурем
Аршаш гай пеледше колхозный ялна гыч
Вождь Сталин ачамлан саламым колтем.

А. Иванов.

Йошкар Армий нерген муро-шамыч

Садовник садшым ончен мошталын,
Садлан саскаже чевер шочалын.
Ачаже эргыжым ончен мошталын
Йошкар Армийыш каяш йöралын.

Чеверген шушо снегыжым
Погаш каяш ямде улына.
Эрыкыш лукшо Совет элнажым
Аралаш каяш ямде улына.

Канде тўран кампеткыжым
Эре кочмем веле шуэш.
Пелед кушшо родинажым
Аралаш каймем пеш шуэш

Ош шовымечын йолважым
Мый кўрышташ ом шоно.
Красноармеец йолташемым
Мый кудалташ ом шоно.

Чевер кечын лекмыж годым
Памаш вўдлан волалам.
Йолташем армийыште улмыж годым
Серышым колтен илалам.

Кунам ломберна пеледалтеш,
Тунам пакчана сöраса.
Кунам йолташна армийыш каялеш,
Тунам чонна куана.
Айдыза ўдыр шамыч чодраш каена,
Йошкар шоптыр погалаш.
Айдыза осоавиахим членыш пурена,
Военный техникым тунемаш.

Тошкем шеҥгел куэрна
Ужар йолвам лугылден,
Мемнан йöратыме йолташна
ГСО значокан лийылден.

Тура курыкын серже улына
Йогышо вўдын вийже улына,
Ленин комсомолын членже улына
Красноармеецын таҥже улына.

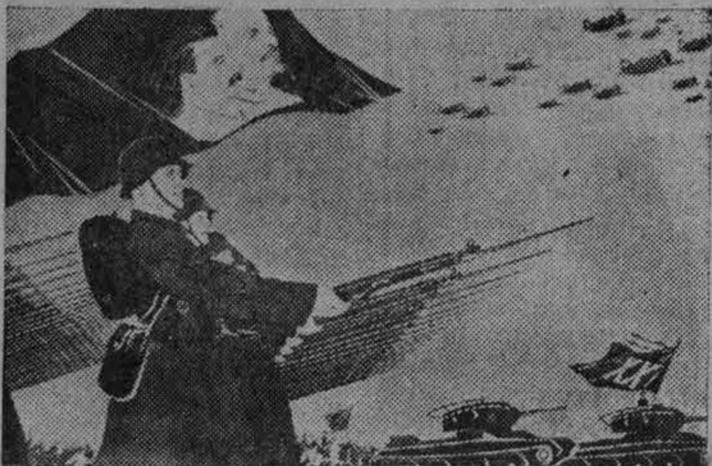
Поген келыштарен **М. ЯНЫШ.**

Кечын-кечын саемеш
Совет калыкын илышыже.
Кечын-кечын виянгеш
Мемнан Йошкар Армийна.

Поген **И. Янцыгин.**

* * *

Идым шеҥгел куэрлаже
Идымлан ўшык огыл мо?
Мемнан элын ўшанже
Йошкар Армий огыл мо?
Поген **Веденкин М.**

БОЕЦЫН ГЕРОЙСТВО ДЕН ЧАПШЕ

Эр кече онча раш волгалтын—
Шке йолжым шаралын йыр-ваш,
Паша йўк кумдан йыр йоҥгалтын,
Кўза кумылна—шонымаш.

Шöртнялге тўсан орден дене
Изай таче тольо канаш,
Тушманым Хасан ер воктене
Кыреныт,—курымешлан шарнаш.

—Тушман мемнан элыш кержалте,
Налнеже улмаш высотам.
Японец тўшка чот кыралте,
Тўня уэш палыш виймам.

Лўдде, моткоч талын кредальым,
Элнам аралаш—тиде чап!
Мыят теве орденым нальым,
Мондалтдыме лий тудо жап!—

Изай куанен шыргыжале,
Ныжылгын ниалтыш вуем
Да Сталин портретым ончале,
Вараже каласыш шонен:

—Миклай, мемнан Армийын куатше—
Шўмнам Сталин лўм ырыктымаш;
Боецын геройство ден чапше—
Вождь Сталинлан ўшанле лиймаш!

Васлий Миклай ден М.

Хасан ер районысо кредалмаште участвоватлыше герой-шамыч. (Шола гыч пурлашке) лейтенант-шамыч: В. П. Зайцев, Н. И. Лысиков, И. Г. Русанов, И. А. Лильчицкий да В. Г. Корнеев.

ВЛКСМ ОРГАНИЗАЦИЙ ПАШАЖЫМ САЕМДЕН

„У пасу" колхоз пелен-се комсомольский организацийым 1937 ийыште 4 член дене организоватлыме ыле. Тиде организаций несоюзный молодежь коклаште массово - воспитательный пашам ыштымыже дене шке радшым ятыр шукемден. Кызыт организацийыште чылаже 17 комсомолец шотлалтеш, нунын кокла гыч 6 ӱдыр.

Комсомольский организаций пытартыш жапыште политико - воспитательный пашамат саемден, комсомольский собраний план почеш эртаралтеш. Полит-учебым сайын организоватлыме. Слушатель-шамыч занятийым ямдылалтын конспект дене коштыт.

Тыгак комсомольский организаций оборонный пашамат саемдаш тырша. Комсомолец-шамыч да несоюзный молодежь коклаште „Ворошиловский стрелок", ПВХО, БГТО значок-шамычлан нормым сдатлымаш эртаралтеш. Кызыт „Ворошиловский стрелок" значоклан 6 комсомолец нормым сдатлен улыт. Тиде пашам осоавиахимовский организаций вуйлатыше А. Смородинов йолташ сайын организоватлен. Оборонный паша дене занятийым план почеш эртара. Посна комсомолец-шамыч кузе шке поручений-ыштым шуктен толыт комсомольский комитет секретарь М. Янаев йолташ эре терген шога.

Тидын ден пырля комсомольский организаций колхозлан шошо агалан ямдылалтмаште полша. Минеральный удобренийым ямдылымаште комсомолец-шамыч активно участвоватлат.

П. Н. Веденкин.
У-Тор"ял район.

ОТЛИЧНО ТУНЕМШАШ ВЕРЧ КУЧЕДАЛАМ

Коммунистический партийын очередной XVIII с'ездше погынымо нерген ВКП(б) ЦК-ын увержым колмеке, мемнан школышто митинг лийын. Митинг лиймеке кажве тунемше-шамыч шке ӱмбакышт обязательствым налыныт. Тыгак мыят шке ӱмбакем тыгай обязательствым налынам: кызыт тунеммаштем ик „посредственно" отметка уло гын, 10 мартлан „отлично" да „хорошо" отметка дене тунемаш да политический шинчымашем чарныде нӧлтен толаш тӱҥалам.

Моркинский педучилищыште тунемше—А. КАЛЯГИН.

ПАРТИЙ ИСТОРИЙЫМ ТУНЕМАМ

Партий историйым самостоятельно тунеммаш—кугу да сложный паша. Тидым тунеммашке пеш серьезно относитлаш кӱлеш. ВКП(б) историйым келгын, сайын умлен налашлан, вес источник-шамычым лудын шогыман.

Мый ВКП(б) историйым тыгерак тунемам: эн ондак „ВКП(б) историй краткий курс" учебник гыч посна главам лудын лектам. Ик гана лудмо дене умлен ом шукто гын, уэш лудам. Тиде жапыштак газетлаште да журналлаште печатлалтше консультационный материал-шамычым использоватлем. Кажне главам тунемме годым конспектым составитлем.

Тиддеч посна ВКП(б) историй дене эртарыме лекцийлашке коштам, Лекций мыланем пеш кугу полышым пуа. 1 глава дене лекцийым колыштмек мыйын шинчымашем, умылен налмашем ятыр келгеме.

Мыйын шонымаште, ВКП(б) историй дене лекций-шамычым чӱчкыдынрак эртараш кӱлеш. Туге гынат, мемнан Марий-Сола ял совет мучко (Шернур район) партий историйым самостоятельно тунемше интеллигенций-шамыч шукын улыт, а лекций шуэн эртаралтеш.

ВКП(б) историйым самостоятельно тунемше-шамычлан Шернур райкомол шагал полша. Посна комсомолец-шамыч партий историйым кузе тунемыт, нунылан могай полыш кӱлеш, райкомол пашаен-шамыч огыт интересоватле. Практический полышым огыт пу. Шукыж годым райкомол пашаенг - шамыч колхозный организацийлашке лектыт да тиде вопрос дене нимо ыштыде, нимогай полышым пуде каят.

В. Вайшев.

ЯПОНСКИЙ САМУРАЙ-ШАМЫЧЛАН ШАЛАТЫШЕ УДАРЫМ ПУМО

ХАСАН ЕР РАЙОНЫШТО ЛИЙШЕ БОЙЫШТО УЧАСТВОВАТЛЫШЕ И. С. ВОЛКОВЫН ВОЗЫМЫЖО

20-шо июльышто 1938 ийын японский посол г. Сигемицу иностранный пашан Народный Комиссарже Литвинов йолташ дек миен да тыге каласен, пуйто Хасан ер деч западышто улшо высота Манчжугон, вдак тиде высоташте пуйто Манчжурский населений религиозный обрядым эртара, садлан г. Сигемицу японский правительство лӱм дене советский войскам тиде район гыч отводитлаш требоватлен да, уке гын, японский правительство вийым применитлаш манын лӱдыкташ шонен. Тыге японский военщина „причиным" кычалын.

Литвинов йолташ г. Сигемицулан Хунчунский соглашенийым да тушко приложитлыме картым ушештарен. Соглашенийыште да картыште граница раш ончыкталтын, садлан японский правительствын требованийже обосноватлыдыме манын Литвинов йолташ каласен. Войска отводитлыме шотыштат Литвинов йолташ вигак ойлен: Йошкар Армий ен территорийым поген налашлан огыл, но шкенжын родинажым аралашлан.

Японец-шамыч пограничный нападенийлан ончычак ямдылалтыныт. 28 июльышто йӱдым вуно Заозерная ден Безымянная сопка-шамыч бой лишемыныт. 29 июльышто кечывалым вуно кенета Безымянныйым атаковатленыт. Тиде жапыште Безымянныйыште мемнан 11 ен—пограничный отряд гына лийын. Мемнан пограничник-шамыч мужественно, лӱдде кредалыныт, но японец-шамычын вийышт кугу улмылан Безымянная высотам икмыняр жаплан мемнан пограничник-шамычлан коден каяшышт логалын.

31 июльышто японец-шамыч адакат атаковатленыт, ындыже вуно Безымянная

Волков йолташ.

ден Заозерная высоташ керылтыныт.

Японец-шамычын ынде пограничный отрядышт огыл, а шуко пулемет дене, миномет-шамыч дене, артиллерий дене полевой войскашт действоватленыт. 31 июльышто да 1 августын Хасан ер районышто чарныде бой каен. Мемнан пограничник-шамыч талын кредалыныт, сусыргышо боец-шамычат строй гыч лектын огытыл да тушман ваштареш мужественно кучедалыныт.

2-шо августышто фронтыш ме толын шуын улына, мемнан штаб фронт деч 2—3 км. тораш шогалын. Бой тӱҥале. Мемнан боец-шамычна тушман-шамычым Хасан ерын вес могырышкыжо поктен колтеныт да кастене Заозерная ден Безымянная сопка-шамычым дек лишемыныт.

Мемнан командований шалатыше ударлан чыла ямдылен. 4—5 августышто чарныде йӱр йӱрын. Тидыже мемнан маневрированийым утларак осложнятлен. 6 августышто мемнан самолет-шамыч боевой строй дене тушман ӱмбак чоҥештеныт. Мемнан чапле боец-шамыч эре ончыко да ончыко каят. Йӱдым японец-шамыч сдаватлаш тӱҥалыныт. Мемнан боец-шамыч-„Ура! Кужу ӱмыран лийже Великий Сталин!"—манын кычкырен высотам налаш тыршат. Тушман-шамыч чакнат, сопка мемнан! Заозерная мемнан кидыште, тушто йошкар флаг шогалтале!

Вараже Безымянная высота верч кредалмаш каен. Йошкар знамям кучен, Великий Сталин лӱм дене японец-шамычлан шалатыше ударым пумо.

Теве мый икмыняр моментым каласем. Японский эскадрилья граница гоч чоҥештен эртынеже ыле да бомбитлаш шонен, но граница лишке толынат шуын огыл, тудын ваштареш мемнан истребительный отряд лектын да чакнаш заставитлен.

9 японский самолет мемнан передовой позицийым бомбитлаш шонен лектын, нунын ваштареш мемнан ик истребитель лекте. Изиш лиймек, мемнан истребитель ик японский самолетым шалатыш, весым чот гына перыш, а молыжо мӧҥгеш савырнышт.

Мемнан артиллерий мотkоч чаплын пашам ыштен. Японский артиллерий икмыняр лӱймашым ышта, а мемнан артиллерий тудын ӱмбак чарныде лӱйкала да японский артиллерийым йымыкта.

Ынде шке нергенем каласем. Мый младший командир ылым, но штабкорын телефонный станцийжын начальникшым вредитель улмыжлан сниматлымек, мыланем тиде пашам—средний командирын пашажым доверитлышт. Мый пашам сайын ыштышым, садлан „За отвагу" медаль дене наградитлалтым.

Тыге мемнан Йошкар Армий японский самурай-шамычлан шалатыше ударым пуэн, шкенжын куатшым да геройствыжым уэш тӱнялан ончыктен.

„ЮМАНИТЕ“ КРОСС

СОВЕТСКИЙ КОМАНДА-ШАМЫЧ ОНЧЫЛ ВЕРЫМ НАЛЫНЫТ

15 февральыште кастене Москва гыч Парижыш Советский Союзын спортивный делегацийже „Юманите“ газет лӱмеш кроссыш то участвоватлаш каеныт ыле. Тиде делегацийын составше тыгай: мужской командыште спортын заслуженный мастерже-шамыч, орденоносец изак-шоляк—Знаменский-шамыч, Иванькович, Вавилов, Степанов Ермолаев, Пугачевский Женский командыште—Советский Союзын рекордсменкаже Васильева, Соболева, Мушкина, Овсянникова, Помогаева йолташ-шамыч улыт.

Командын тренерже—спортын заслуженный мастерже Сергеев йолташ.

* * *

19 февральыште „Юманите“ кроссыш 4000 наре участник - шамыч да 40 тӱжем зритель-шамыч погыненыт. Советский спортсмен-шамыч центральный забеглаште стартоватленыт.

Эн ондак ӱдрамаш-шамыч куржыныт. Первый верым налашыш верч кучедалмаш советский физкультурница-шамыч коклаште чот лийын. Финишыш СССР рекордсменка Васильева йолташ первой толын. Тудо 2 километрым 7 мин. 6,6 сек. куржын. Тудын почеш Мушкина, Овсянникова, Соболева да Помогаева финишироватленыт.

Пӧрʻеҥ кокла гыч 10 километрыш куржмаште первый вер верч СССР, Франций, Финляндий да Бельгийсе спортсмен - шамыч куржыныт. Кроссын дистанцийже ныл тӧр круг ыле. Сеҥыше-шамычын финиш лийшан гына определитлыме. Сай жапым самырык финский стайер Хэлен ончыктен—34 мин. 59 сек. Моло вержым советский спортсмен-шамыч Иванькович, Георгий Знаменский, Пугачевский, Серафим Знаменский налыныт. Командный первенством советский спортсмен шамыч налыныт.

Советский спортсмен-шамыч 27 февральыште Москвашке толын шуыт.

Государственный пособийым нале

„Ушем-Нур“ колхоз член (У-Торʻял район) Романова Лидия Степановна 8 йочам ончен куштымыжлан шукерте огыл 4 тӱжем теҥгем государственный пособийым нале. Романова йолташ тиде окса ден икшывыштлан сай условийым создаватла. Чияш вургемым, тунемашышт учебный пособийым наледа.

М. Веденкин.

Йошкар-Ола скоростной строительствын 2-шо участкыште паша ыштыше-шамыч коклаште М. И. Чулков йолташ Молотов йолташын ыштышаш доклад тезисше-шамычым лудеш.

Фото М. Чуршуковын.

НАЛМЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВЫШТЫМ ШУКТАТ

„Патыр“ колхозысо комсомольский организаций (Морко район) Ленин—Сталин партийын XVIII славный сʻездше лӱмеш чодра ямдылыме планым срок деч ончыч шукташ молодежный бригадым организоватлен. Тиде бригада социалистический соревнованийым кумдан шарен, пашан производительностьшым нӧлталшаш верч кучедалеш.

Теве рубщик бригада планым утыж дене темен толеш. Чодра румаште комсомолец-шамыч Кольцов ден Новиков поснак ойыртемалтыт. Нуно ик кечыште 6 кубометр олмеш, 20—25 кубометрым руат. Нине йолташ-шамыч тысячниклан шотлалтыт. Тыгак комсомолец Губин йолташын инициативше дене 14 имнян чодра шупшыктышо бригадым организоватлыме. Тиде бригада кечаш нормым 200—250 процент марте тема.

„Патыр“ колхоз ВКП(б)-ын XVIII сʻезд кечылан чодра ямдылыме планым утыж дене тема.

М. Семенов.

Сеҥымаш верч кучедалыт

„Куп-сола“ колхоз пеленсе комсомольский организацийыште (Торʻял район) Москва оласе „Красный Октябрь“ станкостроительный заводысо инженер, техник да пашазе-шамычын ВКП(б)-ын XVIII сʻездше лӱмеш лукмо обращенийышт лончылен налмеке, „Луэҥер“ колхозысо организацийым соревнованийыш ӱжын улыт.

Молотов ден Жданов йолташ-шамычын доклад тезисыштым сайын лончылаш да колхозник-шамыч коклаште умылтарымашым организоватлаш, шошо агалан образцово ямдылалт шуаш, чодра ямдылыме планым срок деч ончыч темашлан молодежный бригадым организоватлыме. Тыгак ученик комсомолец-шамычат отлично тунемаш мутым пуэныт. Садовин В. 60 процент отлично да 40 процент хорошо отметкым налаш обязательствым налын. Ученик Егошин йолташат отличнын тунемаш мутым пуэн.

Макаров.

НУНО ОБИДЕШ КОДЫН ОГЫТЫЛ

6-шо февраль. Роҥго сельмаг воктен еҥ-шамыч ала могай срочный пашаш вашкышыла курышталыт. Очыни, сельмагыште сатум конденыт. Мыят магазинышке пурышым. Ончем, магазин тичак калык. Икшыт - весыштым шӱкедылын очередьыште шогат. „Тыйже мый дечем вара толынатыс“... „Товары без очереди не отпускать...“—икте-весыштым кычкырат, туманлат. Нине еҥ-шамыч лишыл колхозла гыч толшо да Роҥго селасе домработница улыт. Нуно эр годсек очередьым создатлен, тавар колташ тӱҥалмым вучен шогат.

Районный учреждений-ласе пашаеҥ-шамычат шке пашаштым кудалтен магазиныш толыныт да очередьым нарушатлен „добрый совесть“ дене привилегийым ышташ йодыт, продавец Николаевым сӧрвалат.

—Товарищ Николаев, мы тоже в очереди с утра стоим, отпустите велосипед—„Социализм верч“ газетын редакторжо Николаев йолташ кычкыра. Шеҥгелныже шогышо редакцийын литработникше Шигаев йолташат продавецым сӧрвален толаша. Йыр ваш шум, кычкырмаш. Продавец общественный порядкым шинча, тудым сӧрвалыше да жаловатлыше „добрый совестьан“ еҥ шамыч шыдешкеныт гынат, таварым очередь ден колтылеш.

Велосипед редактор Николаевлан ыш логалат, „ындыже тыге огыл, ургымо машинам кеч кузе да выклянчу“—манын тудо ончыко шӱшкылтеш.

—Э-э! редактор йолташат очередьыште шога, тыгеже „ме кертына“—манын шеҥгелне шогышо ВКП(б) райкомын пашаеҥже Лежнин, райисполкомын завхозшо, средний школын учительницаже, инвалидный артельын столовой заведующийже Капустина, моло-шамычат „кожге“ тарванышт.—„Ты нас в газету не поставишь?“—редактор деч ик пашаеҥ шутитлен йодеш. Редакторат икмыняр ӧрмалген, часыжым ончале да шыргыжалын—„что Вы, в газету по напрасну не поставят“—мане.

„Социализм верч“ газет январь ден февраль коклаште шке страницыштыже трудовой дисциплиным пудыртылшо-шамычым верген да нунылан потворствоватлыше-шамыч нерген йӧршешат возымашыже уке. Пуйто редакцийыште шинчылтше - шамыч фактым огыт му. Редактор Николаев, секретарь Бахтин, литработник Шигаев йолташ-шамыч паша жап годым шкештат 3—4 час очередьыште шогат гын, моло служащий - шамыч нерген критиковатлашыжат йӧндымӧ. А вет нуно магазинласе очередьлаште чӱчкыдынак шогылтыт.

Кастене редакций пашаеҥ-шамыч—редактор Николаев, секретарь Бахтин, литработник Шигаев редакцийышке погыненыт да тачысе „победышт“ нерген пеш мутланат:

—Мый ыжым прохлопатле, очередь деч поснак костюмым налым. Но зато продавецым вурсышым. Чудак улам, ала молан тудым вурсашыже кӱлын“—манын шкаланже ӧпкелымыла ойла.

—Мыят обидыш ыжым логал—ӱмбалнысе у костюмжым ончыктен,—Шигаев шыргыжеш.

—Да чорт возьми, с полдвенадцати с Шигаевым томились в очереди, но велосипеда не достали. Ах как жаль... Ну все-же, товарищи, и я доволен: швейную машину выклянчил, наши старания даром не пропали,—чонжым куанден редактор ойла.

Конечно, нуно доволен улыт. Но социалистический дисциплина верч кучедалше честный пашаеҥ - шамыч тидлан доволен огыт ул.

М. Соколов.

КОЛХОЗЛАН ПОЛШАТ

Чирке средний школыште тунемше-шамыч (Пектубаево район) шошо агалан ямдылалтмаште колхозлан полшен шогат.

Теве шукерте огыл тунемше Макаров ден И. Волков йолташ-шамыч Ежов лӱмеш колхозлан 5 центнер ломыжым поген пуэныт.

Тыгак тунемше Рябчиков ден Захаров йолташ-шамычат „Великий путь“ колхозлан 3 центнер ломыжым погеныт.

А. Ф—в.

ЛЕКЦИЙ ЛИЕ

Шукерте огыл Великопольский селасе интеллигент - шамычлан „ВКП(б) историй краткий курсын“ II главаже гыч „Образование РСДРП, появление внутри партии фракций большевиков и меньшевиков“ тема дене лекций лие. Лекцийым ВКП(б) райком гыч толшо Павловский йолташ лудо. Тудо чыла вопрос-шамычлан пеш сайын ответым пуыш.

А. Герасимов.

Юнкор серыш почеш

1939 ий 28 январьыште редакцийыш пурышо „Комсомолецлан тыгай лийман мо“ вуймутан С. С. Речкин юнкорын статьяжым ВЛКСМ У-торʻял райкомыш терґаш колтымо ыле.

Тиде статьям терген налын, тыге увертарат: И. Ф. Речкиным колхозный оксам присвоитлымыжлан, колхозный погым шалатымыжлан да комсомольский организацийым шалатымашке шуктымыжлан комсомольский радам гыч кораҥдыме да колхозный оксам кычал лукташ ыштыме.

Отв. редактор— К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Иошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—188. Иошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.